

Lasten ja nuorten kansalaispaneelit ja kansalaispaneelien va- kiinnuttaminen ministeriöissä –hankkeen ohjausryhmän kokous 1/2026

Aika Perjantai 13.3.2026 klo 10.00–11.30

Paikka nh. Potentia, Meritullinkatu 10 tai Microsoft Teams

Osallistujat Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (pj)

Jäsenet (varajäsenet suluissa):

Sami Tantarimäki, maa- ja metsätalousministeriö
Venla Bernelius (Kirsi Alila), opetus- ja kulttuuriministeriö
Tuula Kiesepä (Tiina Leinonen), sosiaali- ja terveysministeriö
Risto Alatarvas (Sanna Malkki), valtioneuvoston kanslia
Ira Alanko (Suvi Savolainen), valtiovarainministeriö
Kirsi-Marja Lonkila, ympäristöministeriö
Hannu-Pekka Ikäheimo (Elina Eerola), Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Sihteeri:

Evgenia Klubnitskina, oikeusministeriö

Projektiryhmä:

Liisa Männistö, oikeusministeriö
Tiia Merenheimo, Motiva Oy
Henriikka Brandt, oikeusministeriö
Saija Järvinen, oikeusministeriö
Laura Kuusio, sosiaali- ja terveysministeriö
Heikki Lauha, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
Marja Pulkkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Laura Salovaara, sosiaali- ja terveysministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

Anu Gretschel, erikoistutkija, Nuorisotutkimusseura ry
Kimmo Grönlund, professori, valtio-oppi, Åbo Akademi

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Maija Jäske, erikoistutkija, valtio-oppi, Turun yliopisto
Tuukka Tomperi, vanhempi tutkija, kasvatustieteet ja kulttuuri, Tampereen yliopisto

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja Niklas Wilhelmsson avasi kokouksen klo 10.01, jonka jälkeen käytiin lyhyt esittäytymiskierros.

2. Esityslistan hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin laadittu esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

4. Ohjausryhmään nimettyjen pysyvien asiantuntijoiden esittäytyminen

Ohjausryhmä päätti edellisessä kokouksessaan kutsua ohjausryhmän pysyviksi asiantuntijoiksi Kimmo Grönlundin Åbo Akademiasta, Maija Jäsken Turun yliopistosta, Tuukka Tomperin Tampereen yliopistosta ja Nuorisotutkimusseura ry:n. Kaikki vastasivat myöntävästi kutsuun ja Nuorisotutkimusseura ry nimesi edustajakseen Anu Gretschelin.

Päätös: Todettiin ohjausryhmään nimetyt pysyvät asiantuntijat.

5. Tilannekatsaus: Lasten ja nuorten paneelien järjestäminen ja saadut opit (liitteet 2–7)

*Tiia Merenheimo, Motiva Oy
Projektiryhmän jäsenet*

Merenheimo aloittaa kertomalla, että hankkeen projektipäällikkö on vaihtunut, ja että hän on tullut hankkeeseen mukaan Maiju Haltia-Nurmen tilalle.

Molempien paneelien kutsuprosessi ja ilmoittautuminen ovat nyt päättyneet. Nuorten paneeli on jo alkanut 10.3. Kutsuprosessista ja ilmoittautumisesta: nuorten paneelin kutsut lähetettiin postitse 5 000 henkilölle satunnaisotannalla, joista saatiin 42 hakijaa. Ilmoittautumisaikaa jatkettiin ja tehtiin täydentäviä toimenpiteitä olemalla yhteydessä oppilaitoksiin. Näillä toimilla saatiin mukaan muutamia ilmoittautumisia lisää. Kiintiöinnissä tasainen jakauma, vaikka ilmoittautujien määrä jäi odotettua pienemmäksi.

Lasten paneelin saatiin 64 ilmoittautumista 9.3. mennessä, jonka jälkeen myös lasten paneelin ilmoittautumisaikaa jatkettiin. Alkuperäistä jakelua kasvatettiin ja kutsujen todellinen jakelumäärä oli 15 500.

Helmikuun aikana viimeisteltiin nuorten paneelin valmistelut ja lasten paneelin valmistelut on käynnistetty. Nuorten paneeli on jo alkanut ja lasten paneeli alkaa huhtikuussa.

Nuorten paneelin ensimmäisessä tapaamisessa agendalla oli aiheeseen ja paneeliin perehtyminen, taustatiedon jakaminen, tutustuminen, osallistumaan kannustamista ym. Mukana oli 22 nuorta. Tapaaminen meni hyvin, haasteita ei ollut ja nuoret vaikuttivat kiinnostuneilta aiheesta. Pohdinnat lähtivät oikeaan suuntaan ja saatiin olennaisia huomioita. Seuraavassa tapaamisessa viikolla 12 keskiössä on suosituksen ideointi, jonka jälkeen käynnistetään digiraati, jossa nuoret pääsevät kommentoimaan luonnosteltuja suosituksia. Lasten paneelin runko tulee olemaan samankaltainen.

Lasten paneelin viimeinen tapaaminen on 6.5., jonka jälkeen Motiva ryhtyy koostamaan opasta valtionhallinnolle puntaroivasta kansalaispaneelist lasten ja nuorten osallistumisen keinona. Merenheimo kävi läpi oppaan runkoa.

Keskustelussa käsiteltiin nuorten kansalaispaneelin toteutusta ja kehittämistarpeita. Esiin nousivat erityisesti rekrytoinnin haasteet sekä keinot lisätä osallistujamääriä, kuten kutsuprosessin kehittäminen ja viestinnän kohdentaminen nuorille sopiviin kanaviin. Lisäksi pohdittiin osallistujien sitouttamista ja kynnystä osallistua, esimerkiksi ennakkokokontaktoinnin, selkeän viestinnän ja osallistumismuotojen avulla.

Keskustelussa korostettiin fasilitoinnin merkitystä vuorovaikutuksen aktivoimisessa sekä pienryhmätyöskentelyn toimivuutta. Myös verkko- ja lähitoteutusten eroja sekä niiden vaikutusta osallistumiseen arvioitiin. Tuotiin esiin tarve hyödyntää aiempia kokemuksia ja oppaita sekä varmistaa, että kehittämistyö kytkeytyy olemassa olevaan tietopohjaan ja käytäntöihin.

Yhteenvedona todettiin, että saatujen kokemusten pohjalta voidaan kehittää toimintamallia edelleen ja huomioida erilaiset toteutustavat sekä resurssit tulevassa oppaassa.

Päätös: Kuultiin tilannekatsaus lasten ja nuorten paneelien järjestämisestä ja keskusteltiin tähän mennessä saaduista opeista sekä ministeriöille suunnatun oppaan alustavasta sisältörungosta. Merkittiin nämä tiedoksi.

6. Arviointi puntaroivan kansalaispaneelin soveltumisesta ministeriöiden valmistelu- ja päätöksentekoprosesseihin (liite 8)

Liisa Männistö, OM

Heikki Lauha, Sitra

Männistö kertoo, että lasten ja nuorten paneelien rinnalla hankkeen keskeisenä ylä-tason tavoitteena on arvioida kansalaispaneelimenetelmän soveltuvuutta ministeriöiden työkaluksi kansalaisten kuulemiseen ja osallistamiseen päätöksentekoprosesseissa. Arvioinnissa tarkastellaan erityisesti paneelien hyötyjä, vaikuttavuutta sekä käyttökelpoisuutta ministeriökontekstissa.

Hankesuunnitelman mukaisesti arviointi kohdistuu muun muassa seuraaviin kysymyksiin: mihin ministeriöiden prosesseihin ja millaisiin asiakokonaisuuksiin kansalaispaneelit soveltuvat, millaiset toteutusmallit ovat kustannustehokkaita sekä miten paneelien hyödyntämisestä tulisi ohjeistaa ministeriöitä, jotta niiden käyttö voisi vakiintua osaksi valmistelua ja päätöksentekoa.

Kokouksessa käyty keskustelu toimi lähetekeskusteluna arviointiprosessin toteuttamiselle. Tarkoituksena on määrittää arvioinnin keskeiset painotukset, rajaukset ja menetelmät. Varsinaisia linjauksia ei vielä tehty, vaan tavoitteena on koota näkemyksiä jatkovalmistelun tueksi.

Arvioinnin perustaksi kootaan olemassa olevaa tutkimus- ja selvitysaineistoa. Kansalaispaneeleista on runsaasti tutkimusta erityisesti muissa konteksteissa kuin ministeriöissä, mutta näitä havaintoja voidaan soveltuvin osin hyödyntää myös tässä hankkeessa. Ohjausryhmältä toivotaan ehdotuksia keskeisistä aineistoista.

Arvioinnin tukena voidaan hyödyntää Sitran kehittämää kansalaispaneelien arviointimallia. Se kattaa osallistujakokemusten lisäksi myös laajemmat vaikutukset. Mallin avulla pyritään myös tunnistamaan edellytyksiä menetelmän vakiinnuttamiselle. Keskustelussa korostettiin, että hankkeessa toteutettavat kaksi paneelia arvioidaan erikseen, vaikka johtopäätökset voidaan lopulta yhdistää.

Osana arviointiprosessia on tarkoitus järjestää myös valtioneuvoston sisäinen keskustelutilaisuus tai työpaja, johon kutsutaan eri ministeriöiden edustajia. Tilaisuuden tavoitteena on jakaa kokemuksia aiemmista kansalaispaneeleista, tarkastella akateemisen tutkimuksen keskeisiä havaintoja, arvioida menetelmän soveltuvuutta eri ministeriöiden prosesseihin, tunnistaa mahdollisia käyttökohteita ja keskustella kustannustehokkaista toteutusmalleista ja ohjeistustarpeista.

Osallistujajoukon määrittely nähtiin keskeisenä kysymyksenä. Ohjausryhmän lisäksi mukaan voisi kutsua myös muita keskeisiä valmistelijoita ja asiantuntijoita.

Päätös: Käytiin lähetekeskustelu arviointiprosessin painotuksista, rajauksista ja menetelmistä.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraava kokous

Päätös: Seuraavat kokoukset järjestetään tiistaina 12.5.2026 klo 13–14.30 ja torstaina 20.8.2026 klo 10–11.30.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.31.

- Liitteet:**
1. Edellisen kokouksen pöytäkirja
 2. Nuorten paneelin kutsuaineistot
 3. Nuorten paneelin ohjeet ja ennakkoaineistot
 4. Nuorten paneelin ennakkokyselyn koonti
 5. Nuorten paneelin huoltajatiedote
 6. Lasten paneelin kutsuaineisto
 7. Tilannekatsaus lasten ja nuorten paneelien järjestämiseen
 8. Alustava suunnitelma arviointiprosessin toteuttamiseksi